

Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı Mezunlarının İstihdam Durumları

Employment Status Of Graduates From Marmara University School Of Vocational Health Services Anesthesia Program

Fidan KÜDÜR ÇIRPAN¹, Asu GÜRER¹, Pınar İMER²

ÖZ

Mezun olanların, öğretilenlerin içeriği ve kalitesi hakkındaki görüşleri, kazandıkları bilgiyi sahaya aktarmadaki başarı düzeyi, işe yerleşme oranları, mezuniyetten sonra aldığı eğitim hakkında eksik kaldığını düşündüğü konularla ilgili görüşleri, eğitim veren kurumun öz değerlendirmesi için yönlendirici olacaktır.

Amaç: Bu çalışma Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 2010-2017 yılları arasındaki Anestezi Programı mezunlarının istihdam durumlarını belirlemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Örneklem büyüklüğü, istatistiksel güç olarak %80 ve %95 güven aralığında OpenEpi programı kullanılarak 203 olarak hesaplanmıştır. Örneklem yöntemi olarak olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bilgiler, Google formlarda anket düzenlenerek mail yoluyla katılımcılardan toplanmıştır. Sonuçlar yüzdelerle dağılımları şeklinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcıların %81,2'si çalışmakta, %18,8'i çalışmamaktadır. Çalışanların %54,9'u işsiz kalma endişesi taşıırken %45,1'i endişe duymamaktadır. Çalışılan işte eksik hissettikleri unsur olarak %29,7'si deneyim, %25,7'si sertifika, %15,8'si alınan eğitim, %14,9'u pratik, %4'u staj olduğunu belirtmiştir. Anket katılanların %86,1'i kariyer planı yapıyor olduğunu belirtmiş, bu kişilerin %42,7'si akademik alanda ilerlemek, %36'sı belli alanda deneyim kazanmak, %13,5'i liselerde öğretmen olmak, %4,5'i sorumlu tekniker olmak istemektedir. "Meslek değiştirme imkânınız olsa yine bu mesleği seçer miydiniz?" sorusuna %62'si

hayır seçmezdim, %38'i evet seçerdim yanıtı vermiştir. Mesleki eğitim konusunda %72,3'ü lisans (4 yıl), %23,8'ü sağlık meslek lisesi ve ön lisans olması gerektiğini düşünmektedir.

Sonuç: Mezunların istihdamının sağlanabilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması, eğitim alanında eksik görülen alanlarda düzenlemelere gidilmesi, memnuniyetin artırılması mesleki eğitimde büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mezun, İstihdam, Endişe, Mesleki eğitim

SUMMARY

The opinions of graduates about the content and the quality of their education, the level of success in transferring their knowledge to the field, the rates of employment and opinions about deficiencies in their training will be guidance for self-evaluation of the training institutions.

Objective: This study was planned as descriptive with the aim of establishing employment status of graduates from Marmara University Vocational School of Health Services Anesthesia Program between 2010 and 2017.

Material and Method: The sample size was calculated as 203 using the OpenEpi program at statistical power of 80% and 95% confidence interval. Simple random sampling method is used for sampling between probability sampling methods. The data were collected from participants by mailing a questionnaire on Google forms. The results were evaluated as percentage distributions.

Results: 81,2% of the participants have a job whereas 18,8% of them have not. 54.9% of the employees are concerned about unemployment, while 45.1% are not concerned about it. The missing components of their occupational life are defined as 29,7% experience, 25,7% certificate, 15,8% education, 14,9% practice, 4% internship. 86.1% of the participants state that they have occupational targets; 42.7% of them are planning academic career, 36% of them want to specialize in certain subjects, 13.5% of them are intending high school teachers and 4.5% of them want to be supervisor technician. For the question "Would you choose this profession again if you have a chance to change your job?", 62% of participants answer is "No", whereas 38% is "Yes". 72,3% of the participants approve undergraduate (4 years) and 23,8% of them vocational high school and associate degree about vocational training.

Fidan KÜDÜR ÇIRPAN* (✉)

Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye

E-posta: fidan.kudur@marmara.edu.tr

Tel/Phone: 0(505)3579149

¹ Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İstanbul, Türkiye

² Academic Hospital, İstanbul, Türkiye

Çalışmayı destekleyen bir kuruluş yoktur. Araştırmada maddi bir destek kullanılmamıştır. Yapılan masraflar araştırmacılar tarafından karşılanmıştır.

* Bu araştırma 4. Ulusal Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları Sempozyumu- Uluslararası Katılımlı 15-18 Kasım 2017, İstanbul sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Conclusion: Making the necessary arrangements to increase employment and increasing satisfaction is of great importance in vocational education.

Keywords: Graduate, Employment, Concern, Vocational education

GİRİŞ

Teknolojinin hızla geliştiği, üretim sistemlerinin karmaşıklaştığı günümüzde eğitimin yeri ve önemi yadsınamaz. Nitelikli insan gücünün, ülkelerin rekabet gücünün artırılmasında özel bir önemi vardır. Türkiye’de ekonominin nitelikli işgücüne talebi bulunmaktadır. Bu süreçte ihtiyaç duyulan nitelikli ara elemanların yetişmesinde Meslek Yüksekokulları önemli bir yere sahiptir (1, 2, 3).

Meslek Yüksekokulu, 2547 sayılı kanunun 3(1) maddesinde; “Belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim öğretim sürdüren, ön lisans derecesi veren bir yükseköğretim kurumudur.” olarak tanımlanmıştır. Yine aynı kanunun 3(r) maddesinde, Ortaöğretim yeterliliklerine dayalı, en az iki yıllık bir programı kapsayan nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden yükseköğretime “ön lisans” adı verilmektedir (4,5).

İstihdam çağındaki nüfusun niteliğini belirleyen en önemli faktörlerden biri kuşkusuz almış olduğu eğitimidir (2). Gelişmiş ülkeler, ulusal kalkınma çabalarının gerektirdiği insan kaynaklarını istenen nitelik ve nicelikte yetiştirmiş ve yetiştirmektedir. Bu nedenle ister gelişmiş olsun ister gelişmekte olan bir ülke olsun kalkınmak için fiziki sermayeden ziyade beşerî sermayeye yani insan gücüne ağırlık verilmesi gerekmektedir. Çünkü eğitimin, işgücünün verimliliğini artırmada, gelir dağılımını düzeltmede, sağlık ve beslenmeyi geliştirmede, gelecek kuşakların eğitim alma olanağını arttırmada, işsizliği azaltmada, toplumsal ve siyasal gelişmeye önemli katkılarda bulunduğu düşünülmektedir. Eğitilmiş nüfusu hazırlamak, istihdam edilmeye uygun bireyler yetiştirmek fakültelerin ve özellikle Meslek Yüksekokullarının (MYO) amaçlarındandır (6).

Dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak iş piyasası sürekli olarak değişmekte ve bu değişimler, bireyin bir işte istihdam edilebilmesi için gereken mesleki nitelikleri de farklılaştırmaktadır. Günümüzde işgücü piyasasında “kalite” ön plana çıkmaktadır. Bilgi üretecek ve bilgiyi, teknolojiyi kullanacak insan kaynaklarının geliştirilmesi ise mesleki eğitim ile sağlanmaktadır (7). Mesleki eğitim de Türkiye’nin istihdam gereksinimlerine göre, genç iş gücünü nitelikli eleman olarak sektörün

talebine cevap verecek şekilde, iş dünyasının gereksinim duyduğu kadar kaliteli ve rekabet edebilir olmalıdır (8; 9).

Çağdaş teknoloji metotlarını bilen, yorumlayan, kullanan, geliştiren ve yeniliklere uyum sağlayan vasıflı insan gücünün yetiştirilmesi amacıyla ve aynı zamanda kalkınmanın hızlandırılması, istihdamın artırılması ve ülkenin rekabet gücünün yükseltilmesi yönünden kritik öneme sahiptir (10). Mesleki eğitim ile yetişmiş insan gücü, kalkınmanın itici gücünü oluşturmaktadır. Bu açıdan incelendiğinde mesleki eğitim sistemi ile istihdam arasında fonksiyonel bir ilişki olması gerekmektedir (7). Ülkemizde eğitim sistemimizin seviyesini ve niteliğini artırmak, üretken, rekabetçi ve yenilikçi anlayışa sahip nesiller yetiştirmek adına sürekli olarak yeni düzenlemeler ve uygulamalar yapılmaktadır (11).

Bireyin sevdiği, kendini doğru ifade edebileceği, hepsinden de önemlisi kişiliğine, yeteneklerine uygun bir iş seçmesi, kariyer gelişimini şekillendirmesi açısından da önemlidir. Bir mesleğin çalışma koşullarını ve çalışma alanlarını tanıyıp isteyerek seçen bireylerin o mesleği gerektiği şekilde yürütmesi hem bu meslekte çalışanların verdiği hizmetten doyum bulmasını, kolayca yorgunluk duymamalarını, stres denilen iş hastalığına tutulmamalarını hem de hizmet alan bireylerin yarar görmesini ve hoşnut olmasını sağlar. Başarılı bir kariyer yaşamı, bireylerin meslek yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan maddi gücü elde etme, psikolojik olarak iş doyumunu oluşması ve kişiliğin gelişmesinde etkilidir (12, 13).

Yapılan bir çalışmada öğrencilerin, düzenli iş/ yaşam dengesi, güvenli bir pozisyon, pratik iş eğitiminin profesyonel yaşamda aranan üstünlükler olarak kabul gördüğünü ve ilk profesyonel pozisyon için en az bir yıl beklenmesi gerektiğini düşündükleri belirtilmiştir. Öğrencilerin ve mezunların kariyer ve gelecekle ilgili ciddi kaygıları olduğu ve kariyerleri ile ilgili olumsuz fikirlere sahip oldukları ifade edilmektedir (13).

Sağlık alanında yardımcı sağlık personeli gücünün niteliğini iyileştirmek ve sayısını arttırmak üzere 1983 yılından itibaren üniversiteler bünyesinde ön lisans düzeyinde meslek yüksekokullarında çeşitli programlar (Tıbbi Laboratuvar, Anestezi vb.) başlatılmıştır (14).

Meslek Yüksekokullarında iş bulma beklentilerinin mesleki eğitimi vermeyen okullara göre daha yüksek olduğu, öğrencilerin iş bulma endişesini yoğun olarak yaşadıkları, mesleki eğitimi programlarını seçim nedenlerinin, mesleklerini yapma istekliliklerinin iş

bulma kaygısını etkilediği belirtilmektedir. Mezunlar, işe girme sürecinde ve işten istedikleri geliri elde etme yönünde de sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir (15). Son yıllarda sağlık hizmetleri meslek yüksekokullarında öğrenci kontenjanlarının artması ve işe alımların azalması sonucunda öğrencilerin iş bulma kaygısını arttırdığı, öğrencilerin mezun olduktan sonra iş bulmayı düşündükleri süre uzadıkça umutsuzluk durumlarının da aynı derecede artış gösterdiği belirtilmektedir (16).

Sağlık insan gücü planlaması, topluma bugün sunulan ve gelecekte sunulacak sağlık hizmetlerini gerçekleştirmek üzere sağlık çalışanlarının yeterli nicelikte, yüksek nitelikte, düzgün bir dağılımla, yerinde bir zamanlama ile ve doğru bir şekilde istihdam edilmesidir. Sağlık insan gücü planlaması; doğru yerde, doğru zamanda, doğru beceride ve doğru sayıda insanı bulundurmak şeklinde ifade edilebilir (17).

Gerçekçi olmayan veya yetersiz planlamaların yapılması, sistemin üretkenliğini azaltmakta, işleyişini ciddi olarak bozmakta, maliyeti arttırmakta, kaynakların dengesiz dağılımına neden olmaktadır. Tüm bunların sonucunda toplumun ihtiyaç duyduğu yerde, zamanda ve hak ettiği nitelikte sağlık hizmeti alması güçleşmektedir (18).

Sağlık Bakanlığının yayınladığı “2023 Yılı Sağlık İş Gücü Hedefleri ve Sağlık Eğitimi” raporunda Anestezi teknisyenliği / teknikerliği için 2023 Hedefi 10.500 iken mevcut durum devamı halinde oluşacak arzın 31.500 olduğu bildirilmekte ve arz fazlalığının yaklaşık %200 olabileceği tahmin edilmektedir (19). Bu durumda istihdamın, gelecekte büyük bir sorun olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Mezunların, öğretiminin içeriği ve kalitesine ilişkin görüşleri, öğrendikleri bilgileri uygulama alanına aktarmadaki başarı düzeyi, işe yerleşme oranları, mezuniyet sonrası işe girişte ve mesleğini yaparken öğrenim hayatında eksik kaldığını düşündüğü konulara ilişkin görüşleri, kurumun öz değerlendirmesini yaparken oldukça yararlı ve yönlendiricidir. Belirtildiği gibi, eğitim öğretim kurumlarının kalitesi, mezunlarının mezuniyet sonrası çalışma durumları ve alanları, statüleri, mesleki başarıları, meslekleri hakkındaki görüşleri ile ölçülebilir (2). Bu çalışma da Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 2010-2017 yılları arasındaki Anestezi Programı mezunlarının istihdam durumlarını belirlemek amacıyla ile tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı mezunlarının istihdam durumlarını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı tipte bir araştırma olarak uygulandı. Sosyo-demografik özelliklerin, mezuniyet, iş durumu ile ilgili bilgilerin değerlendirildiği, tarafımızca oluşturulan soru formu ile bilgiler toplandı. Katılımcılara, telefon, e-mail ya da sosyal medya aracılığı ile ulaşıp katılımcılardan gerekli bilgiler elde edilmiştir.

Araştırmanın evrenini, Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı 2010-2017 yılı arası mezunları oluşturmuştur. Öğrenci işleri kayıtlarında öğrenci iletişim bilgilerinin elektronik ortamda olması sebebiyle kolay ulaşılabilir olduğu için araştırma kapsamına 2010 yılı sonrası mezunları dahil edilmiştir. Araştırmanın evreni 2010-2017 yılları arasında Anestezi programından mezun olan 426 kişi oluşturmaktadır. Mezunların iletişim bilgileri Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrenci İşleri’nden alınmıştır. Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrenci İşleri’nden mezun bilgilerine ulaşılabilmesi için Yüksekokul Müdürlüğü’nden izin ve Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu’ndan 19.10.2017 tarihinde 195 sayısı ile onay alınmıştır.

Evrenden örneklem büyüklüğü, istatistiksel güç olarak %80 ve %95 güven aralığında OpenEpi programı kullanılarak 203 olarak hesaplanmıştır. (<http://www.openepi.com/SampleSize/SSPropor.htm>, $n = \lceil \frac{DEFF \cdot Np(1-p)}{Z^2 \cdot 1-\alpha/2 \cdot (N-1) \cdot vep \cdot (1-p)} \rceil$)

Örnekleme yöntemi olarak olasılıklı örnekleme yöntemlerinden basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin bilgileri liste halinde olacağı için basit rastgele yöntemi, rastgele sayılar tablosu kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı 2010- 2017 yılı arası mezunları arasında ulaşılabilen, araştırmaya katılmayı kabul eden 101 mezun oluşturmuştur.

Araştırmada, mezunların sosyo-demografik özellikleri, çalışma durumları, kariyer hedefleri, eğitim hakkındaki değerlendirmeleri bağımsız değişkenler, iş bulma endişeleri bağımlı değişkendir.

Araştırma soruları: Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı 2010-2017 yılı arası mezunlarının;

1. Çalışma oranları nelerdir?
2. İş bulma endişe düzeyleri nelerdir?
3. İş bulmada etkili faktörler hakkındaki düşünceleri nelerdir?
4. Aldıkları eğitimle ilgili düşünceleri nelerdir?
5. Kariyer hedefleri nelerdir?

Veriler SPSS programı kullanılarak bilgisayarda değerlendirildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotlar olan ortalama, yüzdelik dağılım kullanıldı.

Çalışmaya alınma kriterleri; Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı 2010- 2017 yılı arası mezunları arasında ulaşılabilen, araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler ve çalışmadan çıkarılma kriterleri; Marmara Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Anestezi Programı 2010- 2017 yılı arası mezunları arasında katılmayı kabul etmeyen ya da ulaşılabilen bireylerdir.

BULGULAR

Anestezi programı mezunlarının demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmektedir. Mezunların %85,1(n=86)’i kadın %14,9 (n=15)’u erkektir. Mezunların yaş ortalaması yaş dağılımları %25,7 (n=26) 25 yaşında, %17,8 (n=18) 24 yaşında, %12,9 (n=13) 27 yaşında, %11,9 (n=12) 26 yaşında %7,9 (n=8) 22 yaşında, %7,9 (n=8) 21 yaşında, %5,9 (n=6) 23 yaşında, %5,9 (n=6) 20 yaşında, 28 yaşında %4,1 (n=4) yaşındadır. %86,1 (n=87)’i sağlık meslek lisesi mezunu %9,9 (n=10)’u lise mezunudur.

Tablo 1: Anestezi Programı Mezunlarının Demografik Özellikleri

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	86	85,1
Erkek	15	14,9
Yaş Ortalaması	24,57 (min:20 maks:41)	
Yaş		
20 yaş	6	5,9
21 yaş	8	7,9
22 yaş	8	7,9
23 yaş	6	5,9
24 yaş	18	17,8
25 yaş	26	25,7
26 yaş	12	11,9
27 yaş	13	12,9
28 yaş	4	4,1
Mezun Olunan Ortaöğretim Kurum Türü		
Sağlık Meslek Lisesi	87	86,1
Lise	10	9,9
Diğer	4	4

Tablo 2’de mezunların istihdam durumları gösterilmektedir. Mezunların %81,2 (n=82)’si çalışmakta, %18,8 (n=19)’i çalışmamaktadır. Çalışanların %57,6 (n=49)’sı özel hastanede, %16,5 (n=14)’i eğitim ve araştırma hastanesi, %14,1 (n=12)’i devlet hastanesi, %8,2 (n=7)’si üniversite hastanesinde çalışmaktadırlar. İş bulmaya yönelik endişe duyanlar %59,8 (n=52), endişe duymayanlar %40,2 (n=35) dir. Çalışanların %54,9 (n=45) ’u işsiz kalma endişesi taşırken %45,1 (n=37)’i endişe duymamaktadır. İş bulmaya yönelik endişe düzeyleri; (0= hiç yok -10= çok yüksek) %25,3 (n=21) 1 puan düşük düzey endişe taşımakta iken, %13,3(n=11) 5 puan orta düzey endişe duymakta, %9,6 (n=8)’sı ise 10 puan yüksek endişe duymaktadır. İşe girmede etkili unsur olarak %65,3 (n=66)’ü tecrübe, %21,8 (n=22)’i referans, %4 (n=4)’ü diploma, %3 (n=3)’ü staj yapılan işyeri olduğunu düşünmektedir. Çalışılan işte eksik hissettikleri unsur olarak %29,7 (n=30)’si deneyim, %25,7 (n=26)’si sertifika, %15,8 (n=16)’i alınan eğitim, %14,9 (n=15)’u pratik, %4 (n=4)’ü staj olduğunu belirtmiştir.

Tablo 2: Anestezi Programı Mezunlarının İstihdam Durumları

	n	%
Çalışma Durumu		
Çalışan	82	81,2
Çalışmayan	19	18,8
Çalıştıkları Yer		
Özel Hastane	49	57,6
Eğitim ve Araştırma Hastanesi	14	16,5
Devlet Hastanesi	12	14,1
Üniversite Hastanesi	7	8,2
Özel Klinik	1	1,2
Farklı İş	1	1,2
Diğer	1	1,2
İş Bulma Endişesi Duyma Durumu		
İş Bulma Endişesi Duyanlar	52	59,8
İş Bulma Endişesi Duymayanlar	35	40,2
Çalışanların İşsiz Kalma Endişesi		
İşsiz kalma Endişesi Duyanlar	45	54,9
İşsiz kalma Endişesi Duymayanlar	37	45,1
İş Bulmaya Yönelik Endişe Düzeyleri (0= hiç yok- 10= çok yüksek)		
Çok Düşük Düzey Endişe (1 puan)	21	25,3
Düşük Düzey Endişe (2-4 puan)	26	18
Orta Düzey Endişe (5 puan)	11	13,3
Orta Düzey Endişe (6-9 puan)	28	33,6
Yüksek Düzey Endişe (10 puan)	8	9,6
İşe Girmede Etkili Unsur		
Tecrübe	66	65,3
Referans	22	21,8
Diploma	4	4
Staj Yapılan İşyeri	3	3
Diğer (askerlik, KPSS, Hepsi)	6	5,9

Çalışılan İşte Eksik Hissettikleri Unsur		
Deneyim	30	29,7
Sertifika	26	25,7
Alınan Eğitim	16	15,8
Pratik	15	14,9
Staj	4	4
Diğer	10	9,9

İş bulma ile ilgili bilgi sağlama yöntemleri olarak; %44,6 (n=45)'sı arkadaş/tanıdık, %29,7 (n=30)'sı kariyer siteleri, %11,9 (n=12)'u işverenle irtibat, %7,9 (n=8)'u işyeri web sitelerini kullanmaktadır (Tablo 3). İlk profesyonel pozisyon için başvuru sayısı olarak %46,5 (47)'i 3'den fazla, %28,7 (n=29)'sı 2 başvuru, %24,8 (n=25)'i 1 başvuru yapılması gerektiğini belirtmiştir. İş bulmada kullandığı internet siteleri; %78,2 (n=79) kariyer.net, %7,9 (n=8) memurlar.net, %7,9 (n=8) yenibiris.com'dur. Mezunların ücret/maaş beklentisi; %52,5 (n=53)'i 3000-4000 TL, %41,6 (n=42)'sı 2000-3000 TL, %5 (n=5)'i 1500-2000 TL'dir.

Tablo 3: Anestezi Programı Mezunlarının İstihdam Durumları (devamı)

	n	%
İş Bulma ile İlgili Bilgi Sağlama Yöntemleri		
Arkadaş/Tanıdık	45	44,6
Kariyer Siteleri	30	29,7
İşveren ile İrtibat	12	11,9
İşyeri Web Siteleri	8	7,9
Diğer	6	5,9
İlk Profesyonel Pozisyon İçin Başvuru Sayısı		
1 Başvuru	25	24,8
2 Başvuru	29	28,7
3'den fazla	47	46,5
İş Bulmada Kullandığı İnternet Siteleri		
Kariyer.net	79	78,2
Memurlar.net	8	7,9
Yenibiris.com	8	7,9
Diğer	6	6
Mezunların Ücret/Maaş Beklentisi (Ekim-Kasım 2017)		
3000-4000 TL	53	52,5
2000-3000 TL	42	41,6
1500-2000 TL'dir	5	5
Diğer	1	1
Çalışma Alanında Önem Verilen Konu		
Çalışana verilen değer	47	47
İyi bir kariyer için başlama noktası	14	14
Maaş	12	12
Kişisel gelişim/uzmanlık	10	10
İşyerinin bulunduğu yer	9	9
Kurumsal sosyal sorumluluk	4	4
Hepsi	2	2
Ekip üyeleri, hastane ortamı	1	1

Bir işim olması	1	1
Kariyer Planınız Var mı?		
Evet	87	86,1
Kadın	14	13,9
Kariyer Planı		
Akademik alanda ilerlemek	43	42,7
Belli alanda deneyim kazanmak	36	36
Liselerde öğretmen olmak	14	13,5
Sorumlu tekniker olmak	4	4,5
Diğer	3	3,3
Lisans Tamamladınız mı?		
Evet	26	25,7
Hayır	75	74,3
Meslek değiştirme imkânınız olsa yine bu mesleği seçer miydiniz?		
Evet	38	38
Hayır	62	62
Mesleki Eğitim Nasıl Olmalı?		
Lisans (4 yıl)	73	72,3
Sağlık Meslek Lisesi ve Önlisans	24	23,7
Sağlık Meslek Lisesi	1	1
Lisans ve Üstü	1	1
Staj Ağırlıklı Önlisans	1	1
Sağlık Meslek Lisesi ve Lisans	1	1

Çalışma alanında önem verilen konu; çalışana verilen değer %47 (n=47), %14 (n=14) iyi bir kariyer için başlama noktası, %12 (n=12) maaş, %10 (n=10) kişisel gelişim/ uzmanlık, %9 (n=9) işyerinin bulunduğu yer, %4 (n=4) kurumsal sosyal sorumluluk, %2 (n=2) hepsi, %1 (n=1) ekip üyeleri, hastane ortamı, %1 (n=1) bir işim olması olarak belirtmişlerdir. Mezunların %92,1'i KPSS'ye girmiş, KPSS Puanları minimum 65 maksimum 92'dir. Mezunlardan ankete katılanların %86,1(n=87)'inin kariyer planı yapıyor olduğunu belirtmiş olup %42,7 (n=38)'sı akademik alanda ilerlemek, %36 (n=32)'sı belli alanda deneyim kazanmak, %13,5 (n=12)'i liselerde öğretmen olmak, %4,5(n=4)'i sorumlu tekniker olmak istemektedir. Mezunlardan %25,7 (n=26) kişi lisans tamamlamıştır.

“Meslek değiştirme imkânınız olsa yine bu mesleği seçer miydiniz?” sorusuna %62 (n=62) “hayır seçmezdim” %38 (n=38) “evet seçerdim” yanıtını vermiştir. “Bu mesleği seçmek yerine hangi mesleği seçerdiniz?” sorusuna verilen yanıtlar arasında öğretmen, mimar, eczacılık, tıp, hukuk, polis, sağlık alanı dışı meslek gibi tercihler bulunmaktadır. Mesleki eğitim konusunda %72,3 (n=73) lisans (4 yıl), %23,8 (n=24) sağlık meslek lisesi ve ön lisans olması gerektiğini düşünmektedir.

TARTIŞMA

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan Yükseköğretim İstihdam Göstergeleri 2021 verilerine göre, ön lisans mezunlarında istihdam oranı %63,0 olarak belirtilmektedir. Ön lisans seviyesinde en yüksek kayıtlı istihdama sahip olan bölüm paramedik (%97,1)'tir ve iş bulma süresi 3,3 ay olarak belirtilmektedir. Ön lisans mezunları için ortalama iş bulma süresi 14,8 aydır. Anestezi programı sıralamada bulunmamaktadır (20).

Mezunlar ile yapılan bir çalışmaya katılan mezunların %60,6'sı kız, %39,4'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır (2). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencileri ile yapılan bir çalışmada %68,1 kadın %31,9 erkek katılmıştır (15). Erkek öğrencilerin oranının daha az olduğu görülmekte olup çalışma grubumuz da kadın ağırlıklıdır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %51,7'si 20-24 yaş aralığında, %31'i ise 25-29 yaş aralığında bulunmaktadır.

Bir Meslek Yüksekokulu'nda yapılan mezunlarının istihdam durumu değerlendirmesine göre %54,1 kamuda, %32,4 özel kurumlarda çalışırken %13,5 ise çalışmamaktadır (21). Çalışmamızda ise mezunların daha çok özel hastanelerde istihdam sağladığı görülmektedir.

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu son sınıf öğrencileri ile yapılan çalışma sonucu katılımcıların iş bulma endişesi %48,3 olup, iş bulma endişesi olmayan bireylerde toplam umutsuzluk puanlarının iş bulma endişesi olanlar ve kısmen olanlara göre anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür ($p<0,05$) (16). Çalışmamızda ise iş bulmaya yönelik endişe duyanlar %59,8 olduğu, çalışanların da %54,9 ($n=45$) 'u işsiz kalma endişesi taşıdığı görülmüştür. Sağlık Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin işsizlik kaygı düzeyleri ile umutsuzluk düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu bildirilmektedir (22). Yapılan bir çalışmada, işsizlik kaygısı ile kariyer kararları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu, mesleki güdülenmenin, öğrencilerin kariyer kararındaki ilişkisine işsizlik kaygısının aracılık ettiği belirtilmektedir. Anestezi programlarında kontenjan artışı ve mezun sayılarına uygun istihdamın sağlanamaması, mezunlardaki iş bulma endişe düzeyinin artışına neden olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra çalışanların işsiz kalma endişesi taşımaları, mesleki ve sosyal açıdan zorluklar oluşturabileceği, umutsuzluğa neden olabileceği, motivasyonu da etkileyebileceği konusuna dikkat çekmek gerekmektedir (23).

Yapılan bir çalışmada, işe girmede en önemli unsurun %61,57 oranında referans, %37,93 oranında tecrübe olduğu,

çalışılan işe göre katılımcıların eksikliğini hissettikleri unsurlar sırasıyla; yabancı dil, deneyim, pratik, alınan eğitim, sertifika staj, yetenek olarak belirtilmiştir (2). Çalışmamızda işe girmede etkili unsur %65,3 ile tecrübe, %21,8'i referans olarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışılan işte eksik hissettikleri unsur olarak %29,7 ($n=30$)'si deneyim, %25,7 ($n=26$)'si sertifika, %15,8 ($n=16$)'i alınan eğitim, %14,9 ($n=15$)'u pratik, %4 ($n=4$)'ü stajdır.

Türkiye'de kullanılan iş bulma siteleri sırasıyla toptalent.co, iskur.gov.tr, kariyer.net, yenibiris.com, secretcv.com olduğu belirtilmektedir (24). Yapılan bir çalışma sonucuna göre iş bulmada kullanılan internet sitelerinin %60,7 kariyer.net, %38,1 memurlar.net, %36 yenibiris.com, %20,1 secretcv.com olduğu gösterilmiştir (13). Mezunlarımız ise kariyer.net %78,2, memurlar.net %7,9, yenibiris.com %7,9 kullandıklarını belirtmişlerdir. Yine belirtilen çalışmada "İlk profesyonel pozisyon için kaç başvuru gerekli?" sorusuna 3 başvurudan fazla %35 olarak yanıt verilmiştir (13). Çalışmamız da bu bulguyu destekler niteliktedir.

Bir çalışma sonucuna göre çalışan öğrencilerin %45,8'si 1001-1500 TL arasında maaş aldıklarını belirtmişlerdir (2). Başka bir çalışmada ise çalışmasında ücret beklentisi %48,7 ile 1000-1500 TL, %48,2 ile 1500 TL'den fazla olarak ifade edilmiştir (13). Çalışmamızda, mezunların ücret/maaş beklentisi %52,5'i 3000-4000 TL, %41,6'sı 2000-3000 TL olarak belirtmişlerdir.

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin %43,4'ü mezun olduktan sonra mesleğiyle ilgili kariyer yapmak istediği belirtilmektedir (15). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin katıldığı çalışma sonucuna göre %74,7'sinin lisanse devam etme isteğinde olduğu, başlıca nedeninin ise %63,2 ile "kendini geliştirme" olarak ifade edildiği görülmektedir (25). Çalışmamızda ise katılımcılar %86,1 ile yüksek oranda kariyer planı yapıyor olduğunu belirtmiştir.

Öğrenciler "Eğitim aldığınız programı yeniden tercih eder miydiniz?" sorusuna %51,3 evet, %19,9 hayır, %28,7 kararsız yanıtı vermiştir (15). Başka bir çalışmada ise Anestezi mezunlarının %46'sı tekrar okula başvursalar, aynı bölümü seçeceklerini ifade ettikleri belirtilmektedir (26). Çalışmamızda "Meslek değiştirme imkânınız olsa yine bu mesleği seçer miydiniz?" sorusuna %62 hayır yanıtı ile başka bir mesleği seçmek istediklerini belirtmektedirler. Sağlık alanında çalışma şartlarının zorlukları, atanma sayılarındaki azalma gibi birçok faktöre bağlı olduğu düşünülmektedir.

Sağlık sektörünün doğası gereği sağlık eğitiminin daha kapsamlı olduğu göz önünde tutularak Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulları diğer Meslek Yüksekokullarının farklı ele alınması, ayrı bir yönetmelik ile düzenlenerek eğitim süresinin uzatılması, ders sayıları ve saatleri, kredi toplamları, staj gibi özellikleri yeniden düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir (14). 54 teknisyen ve teknikerle yapılan çalışmada, katılanların %77'si Meslek Yüksekokulu eğitiminin en az 4 yıl olmasını istedikleri belirtilmektedir (27). Anesteziye hasta güvenliğini arttırmak ve tıbbi uygulama hatalarının azaltılması, uluslararası denklik sağlaması açısından lisans düzeyinde eğitimin olmasının önemi vurgulanmıştır. (28). Çalışmamızda da mezunlar eğitim sürelerinin arttırılması yönünde görüş belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; yapılan çalışmadan elde edilen bulgular ışığında mezunların istihdamının sağlanabilmesi için;

- İşgücü arz ve talebiyle ilgili analizlerinin periyodik olarak yapılması ve değerlendirilmesi,
- Yapılacak planlamada toplumun ihtiyaçları göz önüne alınması,
- Paydaşlarla iş birliği sağlanıp sağlık sektörünün taleplerine uygun nicelik ve nitelikte işgücünün nasıl yetiştirileceğinin açıkça ortaya konulması,
- Eğitim-istihdam ilişkisinin daha sağlıklı bir biçimde kurulabilmesi için mesleki eğitim mezunlarını takip eden daha etkin ve daha kapsamlı (yüksekokul mezunlarını da dâhil eden) bir sisteminin kurulması,
- Eğitim alanında eksik görülen alanlarda düzenlemelere gidilmesi,
- Yapılan çalışmaların değerlendirilip önerilere uygun gerekli düzenlemelerin yapılması ve memnuniyetin artırılmasının mesleki eğitimde büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Alkan R.M., Suiçmez M., Aydınkal M., Şahin M. Meslek Yüksekokullarındaki Mevcut Durum: Sorunlar ve Bazı Çözüm Önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal Of Higher Education And Science*, 2014; 4 (3): 133-140.
2. Morkoç D.K., Doğan M. Meslek Yüksekokulu Mezunları Çalışanların Mesleki Eğitime Yönelik Görüşleri: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği. *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, 2014; 112-121.
3. Ceylan H. Erbir M.A. Meslek Yüksekokullarında Kalite: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 2015; May/Mayıs: 99-106.
4. Örs F. Meslek Yüksekokullarının Toplumsal İşlevi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2003;10: 1-16.
5. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2547.pdf> Erişim Tarihi 29.03.2023.
6. Nartgün Ş., Yüksel E. Meslek Yüksekokullarına Sınavsız Geçişte İzlenen Kriterlerin Değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 2009;9 (2): 189-206.
7. Erden Özsoy C. Mesleki Eğitim- İstihdam İlişkisi: Türkiye’de Mesleki Eğitimin Kalite ve Kantitesi Üzerine Düşünceler. *Electronic Journal Of Vocational Colleges*, 2015; 4. UMYOS Özel Sayısı :173-181.
8. Binici H., Arı N. Mesleki ve Teknik Eğitimde Arayışlar. *GÜ., Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2004;24 (3) 383-396.
9. Uçar C., Özerbaş M.A. Mesleki ve Teknik Eğitimin Dünyadaki ve Türkiye’deki Konumu. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal Of Research In Education And Teaching*, 2013; 2 (2): 242-253.
10. Yörük S., Dikici A., Uysal A. Bilgi Toplumu ve Türkiye’de Mesleki Eğitim. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi/ Fırat University Journal Of Social Science*, 2002;12 (2): 299-312.
11. Özdemir D., Göktaş Y. Meslek Yüksekokullarında İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Öğretim Programının Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi: Erzincan Üniversitesi Örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 2012; 2 (2): 126-131.
12. Önler E., Varol Saraçoğlu G. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerliliği. *DEUHYO Ed*, 2010; 3(2), 78-85.
13. Akoğlan Kozak, M., Dalkıranoglu T. Mezun Öğrencilerin Kariyer Algılamaları: Anadolu Üniversitesi Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013; 13(1): 41-52.
14. Aytekin G.,Turan Özdemir S., Ediz P., Ceylan F. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokullarında Verilen Eğitimle İlgili Sorunlar, Çözüm Önerileri, Uludağ Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulundaki Durum ve Yürütülen Çalışmalar. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2015;14 (1):1-6.
15. Çınar, İ. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ile Gelecekteki Ekonomik Beklentileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2021; 6 (2): 129-135.
16. Küçük, U., Usta, G., Torpuş, K. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin İş Bulma Endişeleri ve Umutsuzluk Düzeyleri. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 2019; 10(3):367-372.
17. Santaş F., Özer Ö., Çıraklı Ü. Türk Kalkınma Planlarında Sağlık İnsan Gücü Planlaması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2012; 2(2): 45-59.

18. Türkiye’de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan Gücü Durum Raporu (2014) Eskişehir. <http://www.shgm.saglik.gov.tr/TR,9549/turkiyede-saglik-egitimi-ve-saglik-insangucu-durum-raporu-2014-yayimlanmistir.html>. Erişim tarihi 24.08.2017.
19. 2023 Yılı Sağlık İş Gücü Hedefleri ve Sağlık Eğitimi raporu (2015). T. C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık İnsan Gücü Planlama Daire Başkanlığı. <http://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/2912,2023saglikegitimibaski-webpdf.pdf> Erişim tarihi 24.08.2017).
20. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yuksekogretim-Istihdam-Gostergeleri-2021-45865> Erişim Tarihi 29.03.2023
21. <https://tonyamyo.trabzon.edu.tr/S/3619/mezunlarimizin-istihdam-durumu> Erişim tarihi: 29.03.2023
22. Özçelik Kaynak, K., Öztuna, B. Journal of Yasar University, 2020, 15/60: 953-970.
23. Ancın, V. & Ulucan, S. Mesleki Güdülenmenin Kariyer Kararına Etkisinde İşsizlik Kaygısının Rolü; Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Örneği. Management and Political Sciences Review, 2020; 2 (1): 151-175.
24. <https://www.linkedin.com/pulse/i%C5%9F-bulma-siteleri-toptalenttr/?originalSubdomain=tr> Erişim Tarihi 03.04.2023.
25. Okur, Z., Baykal Ü. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kariyer Eğilimi. Aydın Sağlık Dergisi, 2016;2(2): (23-35).
26. Altan, A., Utlü, N., Akar, D., Bingöl, A., Tekinsoy, B. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Anestezi Bölümünden Mezun Olan Öğrencilerin İş Bulma Oranı Aydın Sağlık Dergisi, 2016;2(1):83-90.
27. Ustalar Özgen Z.S. Anestezi Teknikerleri Durumlarından Memnun mu? 44.Ulusal Türk Anesteziyoloji ve Reanimasyon Derneği Kongresi, Antalya, Turkey, 27 -31October 2010, pp.65.
28. <https://www.anestezitek.org.tr/manset/anestezi-teknikerligi-egitimi-lisans-duzeyinde-olmalidir/> Erişim Tarihi 19.04.2023